

**Muzeju nakts
Preiļos un
Pieniņos**

3. lappusē

**Vanagos
pēdējais zvans
pēdējo reizi**

4. lappusē

**Ugunsdzēsēju
dienestam —
147. gadi**

10. lappusē

LPS kongress Preiļos: rezolūcijas pieņemtas, ministri atrādījušies

● Pagājušajā piektdienā, 18. maijā, uz Latvijas pašvaldību savienības (LPS) 23. kongresa laiku Preiļi bija kļuvuši ne tikai par Latgales reģiona ģeogrāfisko centru, bet gandrīz vai par valsts galvaspilsētu. Plaši bija pārstāvētas ne tikai pašvaldības, bet arī valdība un parlaments.

Valdības kvorums

Augsta ranga politiķu, ministru un Saeimas pārstāvju līdzdalība kongresa dienas kārtības uzrunu daļā, pēc pašvaldību vadītāju teiktā, liecina vienu — neparasti lielā interese ir saistīta ar nākamā gada vasarā gaidāmajām pašvaldību vēlēšanām. Kongresa darbā piedalījās Saeimas priekšsēdētāja Solvita Āboltiņa (tā kā Valsts prezidents Andris Bērziņš todien atradās ārpus Latvijas, Āboltiņas kundze pildīja arī prezidenta pienākumus), Ministru prezidents Valdis Dombrovskis.

Kā, atklājot kongresu, teica LPS priekšsēdis Andris Jaunsleinis, Preiļos droši varēja rīkot valdības sēdi, jo kopumā bija ieradusies astoņi valdības pārstāvji, tajā skaitā veselības ministre Ingrida Circene, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Edmunds Sprūdzs, ekonomikas ministrs Daniels Pavļuts, ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, izglītības un zinātnes ministrs Roberts Ķīlis, iekšlietu ministrs Rihards

Kozlovskis un zemkopības ministre Laimdota Straujuma. Tribīnē kāpa un klātesošos uzrunāja arī Reformu partijas lideris un Saeimas Nacionālās drošības komisijas vadītājs Valdis Zatlers.

Diemžēl augstie viesi pēc savām uzrunām, noklausoties LPS priekšsēža un citus kongresa dienas kārtībā iekļautos ziņojumus, laipni atbildot uz televīzijas un preses žurnālistu jautājumiem, Preiļu 1. pamatskolas ēdamzālē nobaudot kompleksās pusdienas, devās atpakaļ uz Rīgu. Pašvaldību vadītāju debātes palika nesadzirdētas un rezolūciju priekšlikumi valdībai un parlamentam neuzklausīti.

Reģionālā attīstība — Latvijas prezidentūras prioritāte

«Reģionu vienmērīga attīstība, kas ietver izglītību, nodarbinātību un demogrāfiju, nav tikai mums aktuāls jautājums — tas ir pazīstams katrai Eiropas Savienības dalībvalstij. Reģionālā

attīstība ir viens no tematiem, kas 2015. gadā būtu pelnījis kļūt par vienu no Latvijas kā Eiropas Savienības prezidējošās valsts prioritātēm,» uzrunājot LPS kongresa dalībniekus, uzsvēra Saeimas priekšsēdētāja Solvita Āboltiņa. Ja Latvija reģionālās politikas kontekstā spētu raudzīties uz Eiropas Savienības nākotni plašāk, mūsu valsts būtu ieguvēja, akcentēja S.Āboltiņa. Viņa vērsa klātesošo uzmanību, ka valstij un pašvaldībai kopīgiem spēkiem jāspēj piedāvāt katram novadam racionāli, ekonomiski pamatoti un uz nākotni vērsti risinājumi, ņemot vērā katras pašvaldības situāciju.

«Katrs Latvijas nostūris un katrs Latvijas iedzīvotājs ir pelnījis uzmanību un godīgu attieksmi. Pat visattālākās mājas ir mūsu pašu mājas, kurās cilvēki vēlas strādāt, audzināt un skolot bērnus, brīvi nokļūt citās apdzīvotās vietās, skatīties televīziju latviešu valodā un vienkārši justies piederīgi,» sacīja Saeimas priekšsēdētāja.

Turpinājums 2. lappusē.

**Aizmirsi
abonēt
"NOVADNIEKU"?**

**Dari to šodien un
saņem laikrakstu pēc
piecām dienām!**

ZIŅAS

2013. gadā pārceļ divas darba dienas

2013. gadā pārceļ divas darba dienas — pirmdienu, 23. decembri, pārceļ uz sestdienu, 14. decembri un pirmdienu, 30. decembri uz sestdienu, 28. decembri, tādējādi elastīgāk organizējot darba laiku norisi no valsts budžeta finansētajās iestādēs. To paredz valdībā apstiprinātais Ministru kabineta rīkojums "Par darba dienu pārceļšanu 2013. gadā".

Labklājības ministrija (LM) uzsver, ka, pārceļot minētās darba dienas, būs iespējams nodrošināt darba nedēļas nepārtrauktību tajā nedēļā, uz kuru darba diena būs pārceļta. Ģimenei tā būs iespēja vairāk laika pavadīt kopā, savukārt, iedzīvotājiem — lielāks atpūtas dienu skaits pēc kārtas tajā nedēļā, no kuras darba diena pārceļta.

Minētās izmaiņas attieksies uz tiem darbiniekiem, kuri strādā no valsts budžeta finansētajās iestādēs un kuriem noteikta piecu dienu darba nedēļa no pirmdienas līdz piektdienai. Vienlaikus visas pašvaldības, komersanti un organizācijas, nosakot darba un atpūtas laiku, ir aicinātas ievērot attiecīgās darba dienas pārceļšanu.

Valsts kanceleja aicina iedzīvotājus iesaistīties administratīvā sloga mazināšanā

Valsts kanceleja aicina iedzīvotājus ziņot, ja nākas sastapties ar garām rindām, sarežģītu procedūru un citām administratīvā sloga izpausmēm, kā arī piedāvāt risinājumus birokrātijas mazināšanai. Iesaistīties iespējams, aizpildot anketu Ministru kabineta mājas lapas sadaļā *Mazinām slogu kopā!*

www.mk.gov.lv/aktuali/mazinamslogukopa

Valsts kancelejas direktore Elita Dreimane uzsver, ka viens no svarīgākajiem valsts pārvaldes uzdevumiem ir samazināt administratīvo slogu iedzīvotājiem un pilnveidot valsts sniegto pakalpojumu kvalitāti, tādēļ tiek veikta normatīvā regulējuma analīze nozaru griezumā, kā arī panākta vienošanās ar Latvijas Darba devēju organizāciju un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru par uzņēmējiem aktuālo sarežģīto procedūru apzināšanu un risināšanu. E.Dreimane informē, ka iedzīvotāju sniegtā informācija tiks analizēta un pamatotām problēmām tiks gatavoti priekšlikumi izmaiņām normatīvajos aktos.

Valsts kanceleja un ministrijas turpina darbu administratīvā sloga mazināšanā — izvērtējot nepieciešamību pēc privātpersonas fiziskas klātbūtnes, lai saņemtu, piemēram, izziņu vai atļauju, kā arī izskauzot prasību iesniegt tādus dokumentus, kas jau ir valsts institūciju rīcībā, veicinot dokumentu iesniegšanu vai saņemšanu elektroniski un rodot risinājumu procedūram, kuras rada nesamērīgus finansiālus izdevumus un laika resursu patēriņu.

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Rīgas maratonā gājis bojā dalībnieks no ārvalstīm

Ari šogad «Nordea» Rīgas maratona laikā gājis bojā kāds vīrietis, kurš skrīt bija ieradies no ārvalstīm, ziņu aģentūrai LETA informēja Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (NMPD) pārstāve Ilze Bukša. Vīrietis piedalījās 21 kilometru garajā pusmaratona distancē. Vīrietim kļuva slikti skrējiena laikā, viņš tika nogādāts slimnīcā, kur mira. Mediķi atradās faktiski blakus vīrietim brīdī, kad viņš sabruka, un palīdzība tika sniegta nekavējoties. Maratona laikā mediķu palīdzība tika sniegta 155 cilvēkiem, no kuriem 16 tika nogādāti slimnīcā. Kā ziņots, arī pērn pēc maratona nomira kāds 60 gadus vecs Zviedrijas pilsonis. Dalībniekiem skrējiena laikā tika nodrošināti 20 000 litru ūdens vairāk nekā 14 vietās trasē. Septiņās vietās bija pieejamas ūdens šļūtenes un miglas dušas, lai atsvaidzinātos. Dažādās vietās trasē atradās septiņas neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnas, vairāki Latvijas Sarkanā Krusta palīdzības punkti, krastmalā atradās Katastrofu medicīnas centra telts, un arī finišā atradās mediķi.

Latvijas PVN likme ir piektā augstākā ES

Latvijas pievienotās vērtības nodokļa (PVN) likme ir piektā augstākā Eiropas Savienībā (ES), liecina ES statistikas biroja «Eurostat» apkopotie dati. Latvijas PVN pamatlīkme ir 22%, savukārt samazinātā nodokļa likme ir 12%. Vislielākā pārdošanas nodokļa likme ES ir Ungārijā – 27% apmērā, otra augstākā likme 25% apmērā ir Dānijā un Zviedrijā, turklāt Dānija nepiemēro samazinātās nodokļa likmes. Trešā augstākā PVN likme ir Rumānijā – 24%, bet ceturtā augstākā likme 23% apmērā ir Irījā, Grieķijā, Somijā, Polijā un Portugālē. Piektā augstākā likme 22% apmērā ir Latvijai, bet sestā augstākā PVN likme 21% apmērā ir Beļģijai, Itālijai un Lietuvai. Viszemākā PVN likme ir Luksemburgā – 15% apmērā. Otra zemākā PVN likme ir Kīprā – 17%, bet trešais zemākais PVN līmenis ir Spānijā un Maltā – 18%. Ceturtajā vietā ierindojas Vācija un Nīderlandē ar 19% likmi. Francijas PVN ir 19,6%, bet Bulgārijā, Čehijā, Igaunijā, Austrijā, Slovēnijā, Slovākijā un Lielbritānijā PVN likme ir 20%. ES dalībvalstīs kopumā tiek piemērotas 12 dažādas PVN likmes. Visās valstīs, izņemot Dāniju, vairāku produktu grupām tiek piemērota samazinātā PVN likme 5% - 18% robežās. Augstāka likme nekā Latvijā ir deviņās dalībvalstīs. Kā jau ziņots, valdība iesniegusi Saeimā likumprojektu, kas paredz PVN likmi no 1. jūlija samazināt par vienu procentpunktu – no pašreizējiem 22% uz 21%

Dzēsti 1724 kūlas ugunsgrēki un tam tērēti 16 000 latu

Kūlas dedzināšanas sezonā dzēsti 1724 pērnās zāles ugunsgrēki, un tam iztērēti aptuveni 16 000 latu, informē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD). Pēdējo divu nedēļu laikā vidēji diennaktī reģistrēti pieci līdz desmit kūlas ugunsgrēki. Kopumā 2011. gadā bija reģistrēti 1760 ugunsgrēki, savukārt 2010. gadā 1695 pērnās zāles ugunsgrēki, liecina statistika. VUGD norāda, ka pēdējo desmit gadu laikā visvairāk kūlas ugunsgrēku bija 2006. gadā, kad ugunsdzēsēji dzēsa 7083 ugunsgrēkus. Lai izbrauktu un dzēstu degošos kūlas laukus, VUGD šogad degvielai un šajos ugunsgrēkos salauztās tehnikas labošanai ir iztērējis vairāk nekā 16 000 latu. Nav nevienas VUGD daļas vai posteņa, kas kaut reizi šajā sezonā nebūtu devušies dzēst kūlu, norāda dienests. Pērnās zāles dedzināšana šogad paņēmusi viena cilvēka dzīvību.

Sagatavoja T.Elste

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs – SIA «NOVADNIEKS REDAKCIJA».

Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv

Tālr. 65307057, mob. tel. 29410288 (redaktorei), 65307057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana), 65307058 (žurnālistiem). Fakss 65307057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales drukā» Rēzeknē.

Mājas lapa internetā: www.novadnieks.lv

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī (otrdien, piektdien).

LPS kongress Preiļos: rezolūcijas pieņemtas, ministri atrādījušies

Sākums 1. lappusē.

Uzteicot entuziasmu un lielo pārliecību, Āboltiņas kundze pauda pateicību arī visiem pašvaldību pārstāvjiem, kas kopīgi pārvarēja krīzes radītās grūtības.

Savukārt premjers Valdis Dombrovskis, uzrunājot kongresa dalībniekus, sāka ar paldies vārdiem par sadarbību un sapratni pēdējo triju gadu laikā, kas Latvijai bijuši īpaši sarežģīti. Nu jau otro ceturksni pēc kārtas jūtama stabila izaugsme un šajā ziņā esam valsts ar vienu no straujāk augošajām ekonomikām Eiropā.

Valdības vadītājs runāja par veiksmīgo nodokļu iekasēšanu, par cīņu ar ēnu ekonomiku, kas tagad ļaujot uzsākt nodokļu samazināšanu. Kongresa dalībnieki alka dzirdēt skaidru valodu, konkrētas atbildes, skaitļus un termiņus par lietām un problēmām, kas pašvaldībās ir vissāpīgākās.

V.Dombrovskis teica, ka vairāki pašvaldību priekšlikumi no valdības puses jau tiek īstenoti. Piemēram, attiecībā uz demogrāfiju, piešķirot mērķdotācijas 23 miljonu latu apmērā pirmsskolas iestāžu pedagogu atalgojumam. Nenosaucot konkrētus finanšu avotus, premjers solīja, ka iepriekš no ceļu fonda atņemtā nauda (aptuveni 20% apmērā) pašvaldībām ceļu un ielu uzturēšanai, bedrīšu lāpīšanai tiks atdota. Jau šomēnes valdībā tiks apstiprināts ricības plāns Latgales attīstībai, 10 miljoni latu tiek iedalīti zemes iegādes kreditēšanas programmai lauksaimniekiem. Premjers atzina, ka valdība nav pret to, ka pašvaldības vēlas atvērtāku ekonomikas modeli, vienīgi nepieciešama vienošanās, kādā formā to īstenot.

Šķelšanās nenotika

Latvijas Pašvaldību savienības 23. kongress pulcēja 158 delegātus no 100 pašvaldībām (Latvijā ir 119 pašvaldības, Latvijas Pašvaldību savienības biedri – 118). Neapstiprinājās pirms kongresa izteiktās bažas, ka var notikt LPS šķelšanās. Tam par iemeslu varēja kļūt isi pirms kongresa Krāslavas novada domes pieņemtais lēmums izstāties no LPS un runas par to, ka līdzīgi varētu rīkoties vēl vairākas citas pašvaldības.

LPS priekšsēdis Andris Jaunsleinis uzsvēra, ka nepieļaus mēģinājumus savstarpēji sanaidot dažādas pašvaldību grupas. Vienlaikus LPS tiks saglabāta viedokļu dažādība un pat vairāki viedokļi par vienu un to pašu jautājumu. Jaunsleinis pauda cerību, ka arī Krāslavas novada domes problēmas (pārmetumi, ka LPS neatbalsta reģionu vienlīdzīgu attīstību, *red.*) tiks atrisinātas. Vienlaikus viņš norādīja, ka Krāslavas novada dome ne pērn, ne šogad nav maksājusi LPS biedra naudu – kopumā 14 000 latu. Šī novada deputāti arī pērn nepedalīja pašvaldību kongresā.

Viedokli izteica sešas rezolūcijās

Kongresā tika pieņemti seši dokumenti, par vienu vairāk nekā bija domāts iepriekš. 17. maijā LPS valdes sēdē tika sagatavota rezolūcija «Par likumprojektu Grozījumi likumā «Par iedzīvotāju ienākumu nodokli»». Rezolūcijām gan ir tikai rekomendējošs raksturs, taču valdībai un Saeimai no to teksta ir skaidrs, ka vēlas pašvaldības un par ko būs cīņa, gatavojot valsts nākamā gada budžetu.

Rezolūcijā «Par likumprojektu Grozījumi likumā «Par iedzīvotāju ienākumu nodokli»» LPS kongress aicina valdību un Saeimu nodrošināt normas, kas paredz pašvaldībām izmaiņu radītā ieņēmumu samazinājuma pilnu kompen-

● Ministru prezidents Valdis Dombrovskis Preiļos bija masu mediju uzmanības lokā. Savukārt pašvaldības varēja saņemt pa vienai premjera sarakstītajai grāmatai, kā Latvija pārvarēja krīzi.

● Saeimas priekšsēdētāja Solvita Āboltiņa valsti salīdzināja ar kuplu ozolu, kura spēcinošās saknes ir pašvaldības. Foto: L.Kirillova

sāciju proporcionāli katra zaudētā procentu punkta vērtībai.

Rezolūcijā par pašvaldību atbalstu vietējai uzņēmējdarbībai kongress aicina Saeimu un valdību nodrošināt nosacījumus, lai pašvaldība varētu attīstīt savu infrastruktūru vietējo uzņēmēju atbalstam, reāli veicināt darbaspēka mobilitāti uzņēmējdarbības attīstībai, darba algu pieaugumu atbilstoši Latvija sasniegtajai produktivitātei. Vēl dokuments aicina grozīt virkni likumu, atceļot uzņēmējdarbību kavējošas normas.

Rezolūcijā par pašvaldību ieņēmumu bāzi LPS kongress aicina ievērot Eiropas vietējo pašvaldību hartā noteiktos pašvaldību finanšu autonomijas principus un nesamazināt agrāk sasniegto finanšu un īpašuma autonomijas pakāpi. Tiek piedāvāta ideja «nepieciešamības gadījumā pašvaldībām veikt uzņēmējdarbību».

Rezolūcijā par pašvaldību vietu Nacionālajā attīstības plānā tiek prasīta lielāka patstāvība lēmumu pieņemšanā. Šī iniciatīva saistīta ar nākamo Eiropas Savienības finanšu periodu. Pašlaik paš-

valdības cinās par visu ES naudu, ko vien var dabūt. Nereti svarīgākie plāni un labākās idejas paliek nepiepildītas, jo dotajā brīdī attiecīgu programmu nemaz nav.

Rezolūcijā par izglītību LPS kongress aicina: nodrošināt bezmaksas izglītības apguvi, tajā skaitā mācību grāmatu un līdzekļu iegādi, bezmaksas pusdienas 5 – 6 gadīgajiem, kā arī 1. – 9. klašu skolēniem, laiku ceļā uz skolu ne vairāk kā vienu stundu, transporta izdevumu segšanu no valsts budžeta. Iet runa arī par profesionālo izglītību un principa «nauda seko skolēnam» pilnveidošanu.

Pieņemta arī rezolūcija par demogrāfisko situāciju valstī. Lai samazinātu emigrāciju un rosinātu Latvijas pilsoņus atgriezties dzimtenē: neierobežot darba algas pieaugumu, nekavēt ar administratīvām metodēm dabiskos ekonomiskos procesus un ļaut darba algu proporcijai pret ES vidējo līmeni tuvu tīes darba ražīguma proporcijai pret attiecīgo ES rādītāju.

Ar LPS kongresa gaitu iepazīstināja L.Kirillova

Starptautiskā Muzeju nakts — Preiļos un Pieniņos

Starp tiem aptuveni 130 muzejiem visā Latvijā, kas sestdienas, 19. maija, vakarā vēra durvis Starptautiskās Muzeju nakts pasākumiem, bija arī Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejs.

Tradicionāli apmeklētāju interese bija liela. Bez vietējiem muzeja draugiem pasākumus vērot un arī līdzdarboties bija ieradusies cilvēki no tālākām vietām, piemēram, Kurzemes reģiona. Daudz interesentu vēlējās noklausīties stāstījumu par Borhu dzimtas vēsturi parka kapelas pagrabos, apskatīt piedāvātās pamatekspozīcijas un izstādes.

Šogad Muzeju nakts moto bija «Zilā krāsa — jūra». Lai gan no Latgales vidienes līdz istai zilai jūrai ir tālu, muzeja darbinieki sadarbībā ar novada sporta pasākumu organizatoriem un tūrisma uzņēmējiem bija atraduši iespēju publikai izklaidēties un izmēģināt savus spēkus citos ūdeņos — Preiļu parka diķī, kur notika diķa šolaiku vēsturē pirmā regate ar kanoe laivām. Tiesa, dalībniekiem nācās uzmanīties no pirātiem, kuri siroja pa vietējiem ūdeņiem šaubīga paskata peldlīdzeklī, vedot līdzī ar salauptās bagātības.

Lai savā īpašumā iegūtu muzeja sarūpētās balvas, Muzeju nakts apmeklētājiem bija jāpieidalās konkursā «Naktsvijoļu maratons». Izzinošās spēles «Meklējam naktsvijoļu muzeja krājuma priekšmetu krāsās, formās, siluetos, rakstos, stāstos» laikā dalībniekiem bija jāliet lietā izdoma un fantāzija, jo stilizētas naktsvijoļes bija paslēptas visdažādākajās vietās — gan muzeja namiņa pagalmā, gan parkā.

Vēlāk visi tika aicināti uz tradicionālo skābeņu zupu un apbalvošanu, bet pēc tam Muzeju nakts dalībniekus pie kultūras nama gaidīja autobuss, lai aizvazinātu uz Riebiņu novada Pieniņiem, kur Romas katoļu draudzes baznīcā pusnaktī notika svētā Mise un muzeja ceļojošās izstādes «Pieniņu katoļu draudzes baznīcas vēsture» atklāšana un prezentācija. Noslēgumā sekoja improvizēti «Maija mēneša dziedājumi», bet mazajā Pieniņu ezerā tika palaists uguns plosts.

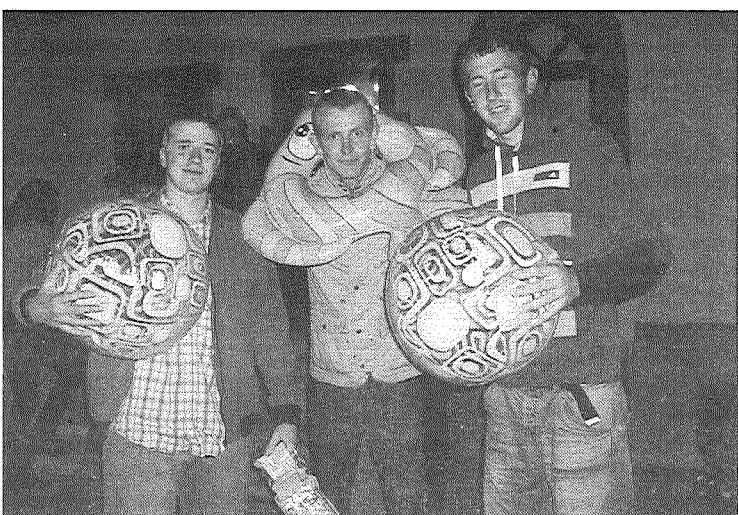
L.Kirillova

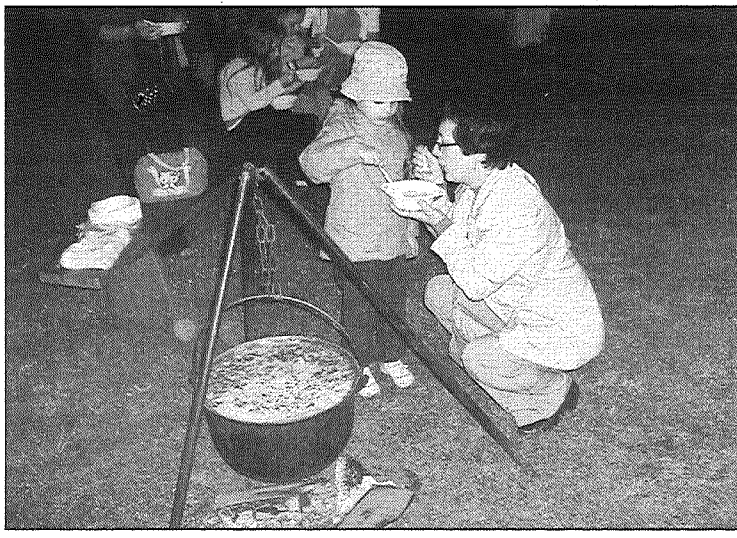
● Nekad agrāk Preiļu parka diķī nebija redzēti pirāti. Kamēr tika gaidīti drošības spēki, pirāti nozuda ar visām salauptajām bagātībām.

● Kanoe sacensības apkārt improvizētām bojām un strūklakai dalībniekiem bija īsts pārbaudījums. It īpaši tiem, kuri airus rokās turēja pirmo reizi mūžā.

● Pirmās Preiļu parka diķu regates uzvarētāji — Aldis (no kreisās), Austris un Renārs ar muzeja dāvētajām balvām.

● Iestājoties tumsai, lielus un mazus Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja draugus kopā aicināja Muzeja zupas smarža. Bieza, tumīga un sātīga — zupa garšoja visiem.

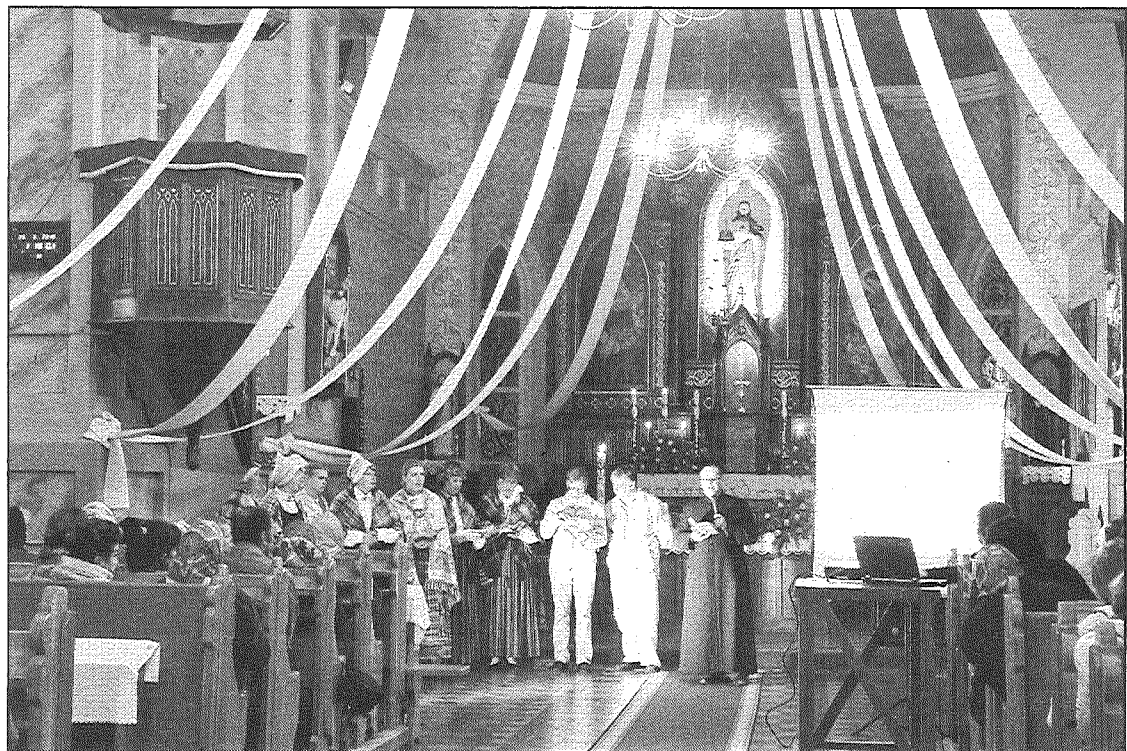
● Jau otro gadu pēc kārtas Muzeju nakts apmeklētājus ar neparastiem muzikāliem ritmiem iepriecināja jaunieši. Daļu īpatnējo instrumentu viņi gatavojuši paši. Foto: L.Kirillova

● Muzeja veidotā ceļojošā izstāde par Pieniņu katoļu baznīcas vēsturi būs interesanta ne tikai draudzes ļaudīm, bet arī tiem, kurus saista garīgums un pagātnes izzināšana.

● Uguns plosts Pieniņu ezerā ir kā sveiciens citiem Pieniņiem. Tā ir apdzīvota vieta uz Polijas un Slovākijas robežas Donavas krastā. Plostnieku sezonu Pieniņos parasti atklāj ar dievkalpojumu, notiek plostu svinīga svētīšana, lūgšanas Dievmātei pasargāt plostniekus no nelaimēm un briesmām. Foto: G.Vilcāns

● Riebiņu novada Pieniņu Romas katoļu draudzes baznīcā Muzeju nakts ietvaros notika svētā Mise, ko vadīja priesteris Aigars Bernāns.

Vanagos pēdējais zvans pēdējo reizi

Piektdien visās Latvijas vispārīgajās skolās izskanēja pēdējais zvans, tradīcija, ar kuru simboliski 9. un 12. klašu beidzēji pieliek punktu mācību stundām un mācību gadam, jo priekšā vairs tikai eksāmeni, ieskaites un izlaidumi. Pēdējā zvana diena ir kā atvairšanās no skolēna gaitām, no bērniības, no tās bezrūpīgās dzīves, par kuras mieru un drošību gādāja vecāki un skolotāji. Citām klasēm mācības vēl turpinās, bet topošos absolventus skolas zvana skaņas vairs nesauca ne uz stundām, nedz arī vēsta par to beigām, un viņu deviņu vai 12 gadu laikā ierastais ritms ir krasi pārmainījies.

Pēdējais zvans izskanēja arī Vārkavas novada Vanagu pamatskolas devītajiem. Kaut arī skolā jūtīgi uzņem šo vārdu savienojumu — pēdējais zvans un demonstratīvi lieto citu nosaukumu — zvaniņa svētki, pēdējā zvana diena skolā saimē te bija vistiešākajā nozīmē. Ar Vārkavas novada domes lēmumu šī mācību iestāde, kas 2011. gadā nosvinēja 90. dzimšanas dienu, tiek reorganizēta, pārveidojot to par Rīmicānu pirmsskolas izglītības iestādes filiāli. Vanagos turpmāk paliks vairs tikai pirmsskolas izglītības grupiņa.

Skola, bibliotēka, veikals

Iebraucot Vanagu ciemata centrā, apņem klusums. Daži cilvēki vērojami pie veikala, bet vietējā bibliotēkā apmeklētāji vairāk sarodas, kad skolā stundas ir beigušas. Veikals, skola un bibliotēka, — tās arī ir vienīgās vietas, kur ikdienā krustojas vanadziesu gaitas. Svētdienās un svētku dienās — vietējā katoļu baznīcā. Klusums valda arī Vanagu pamatskolas pagalmā, teritorijā un pat gaitenīs, jo nelielā skolēnu saujā nespēj piepildīt divstāvu ēku, kas savulaik celta kuplai jauno vanadziesu paaudzei.

Kā jau kārtīgā iestādē nākas, svešinieku ierašanās nav palikusi nemanīta, un pirmā par žurnālistu klātbūtni pārtērija skolas tehniskā darbiniece. Savukārt mēs vedinām viņu uz sarunu, kā jūtas cilvēks, kuram par reāliem draudiem kļuvusi darba zaudēšana jau tuvākajā laikā. Sievietes vārdos skan rūgtums un bažas, jo pēc skolā nostrādātiem 23 gadiem nāksies palikt bez darba, un arī līdz pensijas gadiem vēl ļoti patālu. Žirgtāka nots ieskanas, atceroties, kā savulaik pašu spēkiem telpas gandrīz ik gadus remontētas, berzētas un mazgātas pirms 1. septembra. Nu atbraucot strādnieki, nokrāsojot viens un divi. Vai tiešām skolu slēgs, sarunu biedre jautā ar neticību, un uz mierinājumu, ka bērnu dārza grupiņa gan vēl šeit paliks, ar rūgtumu atceic, — no kuriens gan tie bērni te radīsies.

Izglītības kvalitāte — konkurētspējīga

Pirmsskolas izglītības grupiņā, kur mazie savas skolotājas Elizabetes Lāces vadībā atkārtoti sagatavoti apsveikumu devītajiem, valda dzīvesprieks, un mazuļi nemaz nekautrējas no svešajiem ienācējiem, bet droši atbild uz jautājumiem. Savukārt skolotāja

stāsta, ka pirmsskolas grupiņu apmeklē astoņi — deviņi bērni, sākot no trīs gadu vecumu. Tomēr uz jautājumu, kas septembrī uzsāks skolas gaitas 1. klasē, atsaucas tikai viena meitene. Viņa jau zina, ka jāmācās būs citur un nosauc — Vārkavas vidusskola. Pēc gada pirmklasnieka gaitas uzsāktu divi bērni. Ar šādām prognozēm skolas tālākais liktenis izlemts. Bērnu skaits Vanagos krasi samazinājies, un tas arī ir galvenais iemesls skolas slēgšanai. Par to, kā mazais bariņš nākamajā mācību gadā viens pats jūtīsies lielajā skolas namā, skolotāja pagaidām nebažījās. Laiks rādīs. Kaut arī mūsdienās nekas nav garantēts, tomēr skolotāja vismaz pagaidām nejutās apdraudēta sakarā ar iespējamu darba zaudēšanu.

Ar dalītām jūtām — prieku par atkalredzēšanos un skumjām par to, ka turpmāk nebūs savas skolas, kurā satikties, uz pēdējo zvaniņu ieradusies pērnā gada absolventes: Agnese Ušacka, kura pašlaik mācās Rīgas pārtikas ražotāju vidusskolā par tēru stila speciālisti un Rasma Rusiņa, kura izvēlējusies to pašu skolu. Kā meitenes uzņem skolas slēgšanu Vanagos, un kā vērtē šeit iegūtās izglītības kvalitāti? Vai ar iegūtajām zināšanām pietika, lai veiksmīgi konkurētu ar citu skolu beidzējiem? Agnese teic, ka ir skumji par skolas slēgšanu, kā rezultātā arī vide kļūs neapdzīvota. Viņa cer, ka skola varbūt tiks pārveidota par kultūras namu, jo ēkā jau iekārtota telpa ar skatuvi, kurā notiek mēģinājumi un citas aktivitātes. Ne visi bērni varēs izbraidīt uz skolu, kas atrodas tālu no dzīvesvietas, teic Rasma, bet izglītība vajadzīga visiem. Abas meitenes atzīst, ka skolā ieguvušas labu pamatu tālākām mācībām, un ka viņu sekmes bijušas labākas nekā jaunajiem skolasbiedriem, kas nākuši no citām skolām.

Vietējai sabiedrībai vajadzēja rīkoties noteiktāk

Zane Lāce ir skaisti saposusies, steidzīga, pārņemta ar priecīgā notikuma — pēdējā zvana pasākuma gaišotni, — devītklasniece. Sajūta ir divaina, viņa atzīst, iedomājoties, ka turpmāk šeit nebūs ne klašu, ne skolēnu, ne skolotāju, ka mēs esam pēdējie, kas abolvē šo skolu. Meitene stāsta, ka arī pēc tam, kad kļuva zināms par skolas slēgšanu, pesimisms un nolemība nevaldīja, bet visi centās strādāt radošāk, visur piedalīties, lai spodrinātu skolas slavu, lai tās vārds cilvēkiem paliktu labā atmiņā.

Savukārt Natālija Vilcāne ir 8. klases skolniece. Tieši pašreizējais skolēnu pārmaiņas skaits visvairāk, jo daudzu gadu laikā ierastā vide un dzīves ritms būs strauji jāmaina. 8. klasē mācās četri skolēni, tā ir apvienota ar 7. klasi, un pat apvienotā variantā — sanāk tikai septiņi skolēni. Natālija atklāj, ka skolēni jau apraduši ar domu, ka 1. septembrī mācības nāksies uzsākt citur. Ne visi izlēmuši par labu Vārkavas vidusskolai, jo dažiem dzīvesvieta ir tuvāk kaimiņi — Līvānu novada — Rožupes pamatskolai. Apvienotās 7. — 8. klases au-

● Vēsturisks mirklis — Vanagu pamatskolas 9. klase ar savu audzinātāju Maiju Mariju Vaivodi (no labās) pēdējā zvana pasākumā. Pēc Vārkavas novada domes lēmuma līdz ar šīs klases izlaidumu skola beigs pastāvēt.

dzekņi iejušies dažādos tēlos un izmēģina apsveikumu saviem vecākajiem biedriem. Astotklasnieks Ēriks Pūga ir kategorisks un saka, ka fakts par skolas slēgšanu uzņem ļoti negatīvi. Mācības gribējās pabeigt tani skolā, kurā esmu mācījies līdz šim, bet tagad 9. klasi nāksies absolvēt citur, un man tas nepatīk. Domāju, ka vecāki un pārējā vietējā sabiedrība varēja protestēt pret skolas slēgšanu, vākt parakstus vai kā citādi rīkoties, teic zēns. Ja skolu aizslēgs, tā vairs nekad netiks atjaunota, reāli spriež Ēriks, un, ja te neapgrozīsies skolēni, tad arī Vanagu centrs būs tukšs.

9. klasē smaržo zilo un balto ceriņu buketes. Telpu ir uzposusi 8. klase. Devītklasnieku audzinātāja Maija Marija Vaivode neslēpj, ka ir skumji par gaidāmo šķiršanos gan no jaukās, čaklās un aktīvās klases, gan arī no kolēģiem. 9. klase ar septiņiem skolēniem skolā bija skaitliski lielāka. Skolotāja atturas no komentāra par domes lēmumu slēgt skolu un teic, ka laiks rādīs, kā būs turpmāk. Pedagoģe skolā nostrādājusi 10 gadus un priecājas, ka ir sasniegusi vecumu, kad var doties pelnītā atpūtā. Protams, ja būtu darbavietā, turpinātu strādāt, jo dabs ar jauniešiem patīkot. Viņa jūt līdzīgos gados jaunākajiem kolēģiem, kurus jau tagad māc izmisums par iespējamo darba zaudēšanu. Bet visvairāk zaudēs vide, jo skola bija gan izglītības, gan kultūras centrs, kur notika pasākumi, bija vieta, kur sanākt iedzīvotājiem. Žēl ēkas, kas pirmās brīvvalsts laikā celta skolas vajadzībām, žēl skolas tradīciju, kas veidotas gadu desmitiem.

Ministru uz skolu neizdevās aizvest

Uz pēdējo zvaniņu ieradusies arī Vārkavas novada domes priekšsēdētāja Antra Vilcāne, kuras divi dēli mācās šajā skolā. Redzams, ne ar vieglu sirdi pašvaldības vadītāja šajā reizē vērusi skolas durvis, un to atzīst arī sarunā ar «Novadnieku». Ar novada domes deputātu lēmumu Vanagu pamatskola tiek likvidēta pamatskolas izglītības programma, bet turpināsies pirmsskolas izglītības programma. Vai skolas ēkas uzturēšana un apkope, kas būs vajadzīga bērnu dārziņiem, kā arī skolēnu pārvadāšana dos līdzekļu ekonomiju? Domes priekš-

● Vanagu pamatskolas pirmsskolas izglītības grupiņas bērniem pagaidām labi savās ierastajās telpās. Pirmklasnieka gaitām gan gatavojas tikai viens mazulis.

● Sirsnīgs apsveikums devītajiem. Foto: A.Šņepsts

sēdētāja par to nav pārliecināta, taču tie nav vienīgie izdevumi budžetā, kas vajadzīgi šai skolai.

Pēc principa «nauda seko skolēnam» Vanagu pamatskolas pedagogu atalgošanai no valsts tiek piešķirtas divas ar pusi likmes, kas reāli ir pieci — seši simti mēneši. Tad nu šī naudiņa jāizdala uz visiem 9 — 10 pedagogiem, jo skolā taču jānotiek visām mācību programmām paredzētajām stundām, skaidro skolas direktore Janīna Praņevska. Dažam pedagogam puslikme, citam tikai — ceturtdaļa vai tikai piektā daļa no likmes, vai pat vispār — viena stunda nedēļā, jo vada tikai pulciņu, un attiecīga arī samaksa. Lai pedagogus piesaistītu, novada dome no sava budžeta viņiem līdz šim piešķir piemaksas. Kaut arī vēl šajā mācību gadā skola izgāja akreditāciju un ieguva tiesības vēl uz sešiem gadiem turpināt bērnu mācīšanu, kopumā visi izdevumi skolas uzturēšanai novada domei sanāk pārāk dārgi. Nākamajā mācību gadā skolā būtu tikai 18 izglītojamie.

Skolas slēgšana ir valsts politikas rezultāts, rezumē Antra Vilcāne, jo lauku skolām netiek piemērots koeficients ne par kādiem kritērijiem, — ne par iedzīvotāju blīvumu, ne attālumu no galvaspilsētas, ne par citiem. Protams, tas būs divaini, jo skolas ēka saimnieciski tiks uzturēta, bet bērni tajā pašā laikā vedīs uz citām izglītības iestādēm. Pagājušajā nedēļā, kad Vārkavas novada Latgales plānošanas reģiona attīstības padomes sēdē piedalījās arī vides aizsardzības un reģionālās attīstības lietu ministrs Edmunds Sprūdzis, pašvaldības vadītāja viņu vedinājusi aizbraukt uz slēdzamo Vanagu pamatskolu, bet viņš aizbildinājies, ka Rīgā svarīgākas darīšanas.

Direktore gan iezīmē cerīgu nākotnes ainu. Kaut skolas Vanagos arī nebūs, tomēr jaunnodibinātā vietējā biedrība «Vēlme» aktīvi darbojas, gatavo projektus, saņem atbalstu un gatava daudz darīt iedzīvotāju mūžizglītībā, racionāli izmantojot telpas.

L.Rancāne

PREIĻU VALSTS ĢIMNĀZIJĀ

Ģimnāzistiem — galvenā balva biznesa ideju konkursā

Biznesa ideju konkursā «Izaugsmes forums» galveno balvu ieguva Preiļu Valsts ģimnāzijas (PVĢ) audzēkņu komanda IK3 projekts par alternatīvā kurināmā — miežabrāļa granulā — ražošanu. Komanda saņēma balvu — bankas «Citadele» grantu 1280 latu apmērā, kā arī iespēju izmantot bezmaksas studiju vietu vienu semestri Rīgas Stradiņa universitātes Eiropas studiju fakultātē. Projektu sagatavoja ģimnāzijas audzēkņi Ieva Meikulāne, Kristīne Plivda, Kristīne Mironova un Kaspars Vilcāns finansistes Marutas Plivdas vadībā.

PVĢ audzēkņi savu darbošanos sāka jau marta vidū, kad devās uz ideju viesnīcu Rēzeknē, lai piedalītos apmācībās par to, kā uzsākt savu biznesu un ko darīt, lai tas būtu veiksmīgs. Marta beigās notika konkursa pusfināls Latgales reģionā. Ģimnāzistu komandai IK3 bija dots uzdevums izdomāt kādu interesantu ideju, kuras realizēšana palīdzētu reģionam attīstīties. Pēc tam

ši ideja bija jāprezentē žūrijai. Preiļu jaunieši piedāvāja ideju par granulā ražošanu no miežabrāļa, kas ir videi draudzīgāks augs, jo neizdala tik daudz CO₂ izmešu. Sešas stundas bija dotas, lai sagatavotu idejas prezentāciju, kurai vajadzēja būt ne garākai par trim minūtēm. Pēc tam nācās atbildēt uz žūrijas jautājumiem. Sešu Latgales komandu konkurencē tieši ģimnāzistu biznesa ideja tika atzīta par labāko un ieguva ceļazīmi uz finālu Rīgā, kā arī bankas «Citadele» simpātiju balvu.

Konkursa finālā jauniešiem bankas telpās 24 stundu laikā nācās izstrādāt pamatotu biznesa plānu. Ģimnāzisti ķērās pie detalizētas biznesa plāna izstrādes, sagatavojot aprēķinus par peļņu, analīzi par tirgu apjomu, par konkurentiem un citas biznesa jomā nepieciešamās ziņas. Vajadzēja sagatavot arī reklāmu šai produkcijai, izskaidrojot, kas ir šis produkts, un pamatojot, kāpēc tas ir pats labākais. Darba procesā bija iespēja noklausīties speciālistu

lekcijas un saņemt padomus, kā arī atelpai — paskatīties pārraides no hokeja čempionāta.

Nākamajā dienā Preiļu komanda savu veikumu prezentēja pirmā, bet pēc tam varēja vērot citu darbus. Kamēr vērtēšanas komisija apspriedās, jauniešus izklaidēja improvizācijas teātris. Protams, ar ovācijām tika uzņemta ziņa, ka tieši PVĢ komandas darbs atzīts par labāko un piešķirta galvenā balva. Otro vietu ieguva rīdzinieku komanda ar ideju par mājdzīvnieku barotni — trenāžieri, bet trešo — jēkabpilieši par suvenīru — telpisku cilvēku figūriņu izveidi.

PVĢ audzēkņi piedalījās arī biznesa ideju konkursā, ko rīkoja biznesa izglītības biedrība «Junior Achievement — Young Enterprise Latvija» (JAL) sadarbībā ar skolēnu mācību uzņēmumu programmas atbalstītāju «Swedbank» un Latvijas universitātes Ekonomikas un vadības fakultāti.

Noskaidroti titula «Ģimnāzists 2012» ieguvēji

Preiļu Valsts ģimnāzijā notika konkursa «Ģimnāzists un ģimnāziste 2012» fināls, uz kuru tika izvirzīti labākie, atraktīvākie, daudzpusīgākie ģimnāzijas audzēkņi, kas bija guvuši uzvaru konkursa pirmajā kārtā, — Grieta Kolosova, Elīna Dūda, Airīta Vintiņa, Vanda Sondore, Reinis Vanags, Agris Kroičs, Dāvis Ondzulis, Gints Gribusts. Ģimnāzijas direktora vietniece audzināšanas darbā Ingūna Patmalniece pastāstīja, ka savu atraktivitāti, talantu, radošumu konkursanti apliecināja jau pirmajā konkursā «Vizītkarte». Jaunieši jauki spēlēja klavieres, žonglēja, zīmēja, dejoja, dziedāja pašu sacerētas dziesmas, tādā veidā atklājot savus talantus. Zināšanas ģimnāzisti varēja parādīt erudīcijas konkursā, aizpildot darba lapas. Skatītājiem interesantāki un saistošāki bija nākamie divi konkursi, kuros finālistiem vajadzēja izspēlēt netipiskas situācijas, kā arī sagatavot aģitācijas runu par ģimnāziju 9. klašu absolventiem. Ar visiem uzdevumiem finālisti veiksmīgi tika galā. Par to liecināja blīvais punktu skaits, rādot, ka viens rezultāts no otra atšķiras pavisam maz.

Vērtēšanas komisijā darbojās PVĢ direktore Ligita Pauniņa, direktores vietniece Anīta Lazdāne, darbinieks Raimonds Babris, ģimnāzijas absolvents, jauniešu alternatīvā kultūras centra «Pakac» pārstāvis Aleksandrs Čerņavskis, ģimnāzistu parlamenta prezidente Zane Beča.

Apkopojot visus rezultātus, titulu «Ģimnāziste 2012» izcīnīja Elīna Dūda, bet par «Ģimnāzistu 2012» kļuva Dāvis Ondzulis. Abi jaunieši mācās 2.DK

● Šī gada konkursa «Ģimnāzists un ģimnāziste 2012» uzvarētāji Elīna Dūda un Dāvis Ondzulis.

kursā. Šogad skatītāju un žūrijas domas sakrita pilnīgi, jo arī skatītāju simpātiju balvas ieguva Elīna un Dāvis. Otro vietu izcīnīja Grieta Kolosova un Agris

Kroičs. Konkursu plānoja, organizēja un vadīja ģimnāzijas parlamenta dalībnieki.

Pārstāvēs skolu starptautiskajā fizikas olimpiādē

Latvijas 62. fizikas olimpiādes pirmajā posmā, kas notika skolās, Preiļu Valsts ģimnāzijā piedalījās 40 audzēkņi, 15 no 1. kursa, 16 no 2. un deviņi no 3. kursa, informēja ģimnāzijas fizikas skolotāja Mārīte Lisova. Uz olimpiādes otro — starpnovadu — posmu tika izvirzīts 31 audzēkņis. Šajā posmā olimpiāde šogad pirmo reizi risinājās tiešsaistē ar interneta starpniecību. Elektroniskā veidā nosūtīt uzdevumu atrisinājumus, ģimnāzisti uzreiz varēja uzzināt iegūto punktu skaitu. Preiļu novada izglītības pārvaldes atzinības raksti par gūtajiem rezultātiem piešķirti 17 ģimnāzijas au-

dzēkņiem, jo pieci ieguva pirmo vietu, četri — otro, četri — trešo vietu, bet vēl četri saņēma atzinības.

Uz olimpiādes trešo posmu (valsts mērogā) tika uzaicināti 3.D kursa audzēkņi Kristaps Znotiņš un Jānis Pastars. Kristaps valsti ieguva pirmo vietu, bet Jānis — otro vietu.

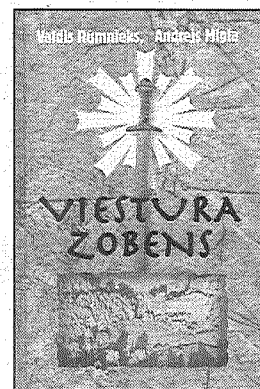
Aprīļa noslēgumā notika Latvijas 37. atklātā fizikas olimpiāde, kurā piedalījās 17 PVĢ audzēkņi: trīs no trešā kursa, seši no otrā un astoņi no pirmā kursa. Visi uzrādīja labus rezultātus, un nevienam vērtējums nebija zemāks par 10 procentiem. Par laureātiem kļuva Jānis

Pastars un Kristaps Znotiņš, iegūstot otro vietu, bet atzinība piešķirta Linardam Šmeikstam no 1. kursa.

Maija sākumā Kristaps un Jānis 19. fizikas nedēļas ietvaros piedalījās starptautiskās fizikas olimpiādes treniņnodarbībās Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātē. Kristaps tika iekļauts Latvijas skolēnu izlasē, bet Jānis — izlases rezervistos. Vasarā Kristaps Znotiņš pārstāvēs Latviju, Preiļus un ģimnāziju 43. starptautiskajā fizikas olimpiādē, kas notiks Tallinā Igaunijā.

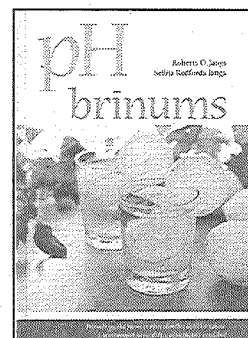
BIBLIOTĒKA IETEIC LASĪTĀJIEM

Preiļu galvenā bibliotēka ar «Novadnieka» starpniecību informē par jaunām grāmatām, ko saņēmusi kā dāvinājumu no SIA «Apgāds Zvaigzne ABC» Zvaigznes grāmatu nama.

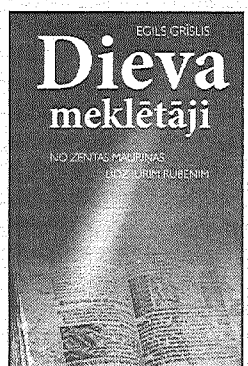
Klajā nācis Valda Rūmnieka un Andreja Miglas vēsturiskais romāns «Viestura zobens», kura tēma ir leģendārā 13. gadsimta zemgaļu valdnieka Viestura valdīšanas laiks. Pat tie lasītāji, kurus vēstures detaļas īpaši neaizrauj, zinās, ka augstākais Latvijas valsts militā-

rais apbalvojums ir Viestura ordenis, uz kura iegravēts gada skaitlis 1219. Vēsturiskais romāns ir atbilde uz jautājumu, kāpēc šis gada skaitlis mūsu valsts vēsturē ir tik iezīmīgs. Kā allaž, Valda Rūmnieka un Andreja Miglas vēsturiskajos romānos dokumentāli fakti apvienoti ar māksliniecisku izdomu, tautas ticējumiem un nostāstiem, atklājot seno zemgaļu godaprātu un varonību. Vēsturiskajā romānā plaši atspoguļota mūsu senču dzīve — pils nostiprināšana, dažādu sabiedrības slāņu savstarpējās attiecības, arī attiecības ģimenē, ligavas zagšana, svētku tradīcijas un tamlīdzīgi. Neitrūkst arī romantiskās līnijas un veselīga humora.

Pasaulslavenais mikrobiologs un uztura zinātnieks Roberts O. Jangs un viņa sieva Šellijs Redforda Janga gadsimta ceturksni veltījuši pētnieciskajam darbam un radījuši šo PH diētas programmu. Par savu veikumu viņi stāsta grāmatā «pH brīnums». Ja vēlaties pasargāt sevi

no infekcijām, sēnīšu slimībām, vēža, iegūt savu optimālo svaru un atgūt enerģijas līmeni, kāds bija bērnībā, — mainiet savus ēšanas paradumus, jo slimības iemissojas ķermenī tikai ar skābu pH līmeni. Vai cilvēka spēkos ir ietekmēt savu pH līmeni? Jā, ir. Cilvēkiem tikai jāuzņemas atbildība pašiem par savu veselību. Grāmatā detalizēti izklāstīta gremošanas un pareizas ēšanas sistēma ar ieteikumiem: kas ir jāēd un no kā ir jāatsakās, pamatojot, kāpēc tas jā dara un īpaši uzsverta ūdens nepieciešamība, — jūs esat tas, ko jūs dzerat!

Egīla Grīšļa grāmatā «Dieva meklētāji» daudzpusīgi, spilgti un netradicionāli raksturotas ar Latviju dažādos veidos saistītas personības, autoram tuvie domātāji — nopietnie garīgā ceļa meklētāji: Zenta Mauriņa, Konstantīns Raudīve, Andrievs Niedra, Nikolajs Rērihs, Māris Subačs un citi. Ameri-

kāņu un kanādiešu luterāņu mācītājs profesors Emeritus Egils Grīslis ir visievērojamākais latviešu izcelsmes reformācijas vēstures pētnieks, starptautiski atzīts anglikāņu teoloģijas eksperts. Viņa vairāk nekā 50 akadēmiskie raksti par teoloģiju angļu valodā ir tikuši publicēti dažādos zinātniskos izdevumos. Latvijā Egils Grīslis visvairāk pazīstams kā Martina Lutera eksperts — vienīgās latviešu valodā uzrakstītās Martina Lutera biogrāfijas autors.

AGLONAS NOVADĀ

Dabas parkam «Ciriša ezers» — 35

Azīmējot Eiropas nacionālo un dabas parku dienu, Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālā administrācija sadarbībā ar Aglonas novada domi 24. maijā visus interesentus aicina uz Aglonas dabas parka «Ciriša ezers» 35. gadadienas pasākumu.

Kā informē Aglonas novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Zane Ločmele, pulksten 11.00 Aglonas vidusskolā paredzēta prezentācija «Latvijas dabas aizsardzības simtgade»; pulksten 12.00 Aglonas estrādē dabas izziņas spēles un radošās darbnīcas; turpinājumā braucieni uz Upursalu un ekskursijas gida pavadībā, kas gan jāpiesaka Aglonas uzņē-

mējdarbības atbalsta centrā pa tālruni 29118597.

Pasākumā varēs mīloties ar spēcīgo zupu, kas vārīta uz ugunsкура, un spirdzinošu Ciriša dzērienu. Par jautrību rūpēsies BEBRS.

Dabas parka raksturojums

Dabas parka teritorijā atsevišķas tā daļas valsts aizsardzībā atrodas jau kopš 1931. gada. Parka lielāko daļu aizņem Ciriša ezers (6,3 km²) un grūti pieejamais Ruskūļu ezers (0,12 km²), kuros ir daudz ūdensaugu un peldaugu. Ciriša vidējais dziļums ir pieci metri, lielākais dziļums — 10,5 metri. Ezerā atrodas astoņas salas.

Lielākā no tām ir Upursala jeb Kalna sala — 16 ha platībā. Tai ir divaina forma, kas atgādina Mēness sirpi. Sala paceļas 20 m virs ezera līmeņa. Dabas lieguma statuss ir arī pārējām salām — Ošu jeb Jokstu, Liepu, Alkšņu, Mazajai Alkšņu, Laiviņu, Akmeņu, Jaunajai salai.

2004. gadā apstiprināti dabas parka «Ciriša ezers» individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (Ministru kabineta noteikumi nr. 94). Teritorijai ir noteikti izmantošanas ierobežojumi un attīstāms tikai videi draudzīgs tūrisms. Nelielajā parka sauszemes teritorijā konstatēts liels augu sugu skaits — vairāk nekā 600 ziedaugu un paparzaugu sugu

(Latvijā ir konstatētas ap 1500 sugas). Saņemami vairāk nekā 10 apdraudēti un aizsargājami augi.

Dzīvnieku valsts arī izceļas ar lielu daudzveidību. Parkā konstatētas vairākas īpaši aizsargājamās dzīvnieku sugas. Labvēlīgi apstākļi migrācijas un ligzdošanas laikā te ir arī putniem. Tāpat Ciriša ezerā konstatētas vairāk nekā 10 zivju sugas. Parka teritorijā atrodas dižakmens — Ruskūļu lielais akmens, kā arī latgaļu pilskalns — Upurkalns Upursalā. Kā zināms, Upursala bijusi sena centrālā pagāniskā kulta vieta jau kopš pirmā gadsimta pirms mūsu ēras.

Nosvinēta folkloras kopas «Olūteņš» 55 gadu jubileja

Ar plašu koncertprogrammu un kuplu viesu pulku 55 gadu jubileju nosvinēja Aglonas folkloras kopa «Olūteņš», informē Aglonas novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Zane Ločmele. Vairākas stundas kultūras centra zālī pleskanditāras skanīgas balsis un skaistas tautas dziesmas. Smaržoja ziedi, izskanēja daudz laba vēlējumu un apsveikumu.

Koncerta sākumā tika pieminēti mūžībā aizgājušie dziedātāji, kuri savas dziesmas dzied nu jau aizsaulē...

Nebija aizmirsti arī «Olūteņa» vadītāji — Irēna Leonova, Valentīna Jaseviča, Jānis Teilāns, Ivars Livdāns, Māra Kandranicka, Ilze Mežiniece —, kuri isāku vai garāku laika brīdi ir gājuši vienā soli ar dziedātājiem.

Sveikt «Olūteņu» bija sabraukuši daudz viesu, gandrīz katrs bija nācis, līdz ņemot ne tikai dā-

vanu un kuplu ziedu klēpi, bet arī skanīgu dziesmu. «Olūteņu» sveica folkloras kopa «Olūteņi» no Dagdas, folkloras kopa no Rušonas, folkloras kopa no Izvaltas «Mozi Latgoliši», Aglonas kultūras centra popgrupa M.A.L.A., Aglonas novada jauktais vokālais ansamblis, Aglonas kultūras centra sieviešu vokālais ansamblis.

Pasākuma laikā netrūka joku un kopdziesmu. Zīmīgi, ka šoreiz kopā ar tiem, kuri uzstājās uz skatuves, dziedāja arī zālē esošie. Jubilāri bija dāsnī un viesiem sniedza cienastu — maizes klaipus.

Pēc garā koncerta, kā paši svinētāji teica, viss tikai sākās — gavilnieki un viesi pēcpusdienu pavadīja lustīgās dziesmās un dejās Aglonas kultūras centra pagalmā.

Atgādinām, ka folkloras kopas «Olūteņš» aizsākumi meklējami tālajā 1957. gadā. Pirmais uzvedums — «Saderināšanās», ar kuru kopa uzstājās Rīgā, dziesmas tika ierakstītas arī radio. Kopas

● Dziedātgrība, mīlestība pret tautasdziesmām saglabājas caur gadiem. Tādu ceļu kā kopai «Olūteņš» izdodas veikt tikai retajam kolektīvam.

dibinātājs un ilggadējs vadītājs bija Aleksandrs Vasiļevskis.

1958. gada 13. decembrī folkloras kopa sajusmināja skatītājus Latgales kultūras nedēļā Rīgā, uzvedumā «Pieguļā» piedalījās 42 dalībnieki. Uzvedumu sagata-

not palīdzēja Lūcija Baumanē, bet vēlāk režisore Manga Tetere.

Folkloras kopas muzicēšanas sākums bija gana smags. Nebija plašu telpu mēģinājumiem. Klubā telpa bija maza, vakaros notika kino seansi, bet vietējais

HES padeva gaismu tikai līdz pulksten 24.00.

Bija laiki, kad nedrīkstēja līgot, folklorā bija aizliegta, bet ansamblis dziedāja vienmēr un visur, kur vien bija iespējams — kāzās, bērēs, kristības un talkās...

PREIĻU NOVADĀ

Starptautiskajai ģimenes dienai veltīts pasākums

Preiļu novada sociālā dienesta dienas centrā tika sumināti novada jaunākie iedzīvotāji, kas ar savām māmiņām 15. maija pēcpusdienā bija ieradusies uz Starptautiskajai ģimenes dienai veltīto pasākumu. Klātesošos uzrunāja sociālā dienesta vadītāja Diāna Vucāne un dienas centra vadītāja Liene Gžibovska, informē Preiļu novada sociālā dienesta vadītājas vietniece Anita Gāga.

Jebkuras valsts pamats ir stipras ģimenes, un rūpes par ģimenes vērtībām, ģimenes nozīmes apzināšanās ir ikviena sabiedrības locekļa pienākums. Arī Labklājības ministrija demogrāfiju un ģimenes vērtību stiprināšanu ir iezīmējusi kā vienu no valsts pamatinitiatīvām. Akcentējot ģimenes lomu sabiedrībā, arī Preiļu novada sociālais dienests cer aizsākt tradīciju Starptautiskās ģimenes dienas atzīmēšanai.

Tā kā pasaulē šo dienu atzīmē jau kopš 1994. gada, un lai ikdienas steigā kaut uz brīdi radītu svētku sajūtu, ar raitu deju soli priecēja Preiļu 1. pamatskolas deju kopa «Gaida» (vadītāja Gai-

da Ivanova), skanīgām balsīm — vokālā grupa «Mazās lāsītes» (vadītāja Solvita Ertā), meistariņu akordeona spēli — Viesturs Kondratjevs un savilņojošām dziesmām ģitāru pavadījumā — Preiļu Valsts ģimnāzijas audzēknes Lāsma, Elīna, Sintija un Kristiāna. Lai arī pašam mazākajam apmeklētājam bija vien divi mēneši, Aspazijas «Pasaciņa» un citas dziesmiņas ienesa prieku ikviena sirdī.

Pēc pasākuma aktīvākās māmiņas pulcējās vienkopus, lai dalītos pārdomās un ģenerētu idejas, ar kādām aktivitātēm varētu ieinteresēt ikvienu jauno māmiņu, jo laiks, ko viņas pavada mājās ar mazuli, no vienas puses, ir prieka un savilņojuma pilns par mazā cilvēciņa panākumiem ikdienas attīstībā, no otras puses — tas prasa daudz rūpju, uzmanības, negulētu nakšu. Iziet sabiedrībā kaut uz brīdi, apgūstot kādas jaunas prasmes, ir būtisks papildinājums ikdienas pienākumiem. Ne viena vien jaunā māmiņa tieši bērna kopšanas atvaļinājuma laikā, radošo spēju pacēlumā, ir radījusi kādu jaunu biznesa ideju, kas kalpojusi ģimenes maciņa papildināšanai. Pāris gadus atpakaļ dienas centra paspārnē darbojās

● Ainas no ģimenes dienai veltītā pasākumu dienas centrā.

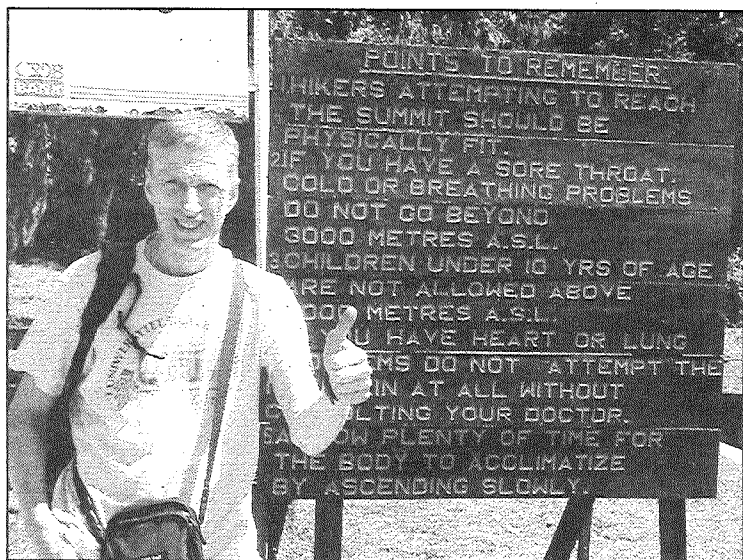
māmiņu klubīš, kas reizi nedēļā sanāca uz kopīgām aktivitātēm —

kā praktiski darbojoties, tā klausoties pieaicināto lektoru stā-

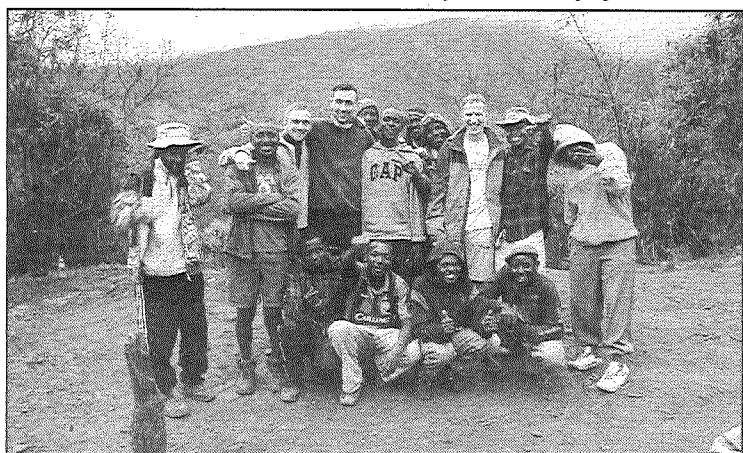
tījumā par māmiņas interesējošajiem jautājumiem.

Lappusi sagatavoja L.Kirillova

Sapnis par Kilimandžāro piepildīts

● Kāpšanas sākums. Tiek noformēta kāpšanas atļauja, pierēģistrēti kāpēji un samaksāta nacionālā parka nodeva. Aleksandram fonā noteikumi, kurus jāievēro kāpējiem.

● Viena no kopbildēm, kur redzams arī gids, gida asistents, pavārs, pavāra palīgs un astoņi nesēji.

... Ārā es palūkojos augšup un redzu, ka mākoņi ap kalna virsotni ir pašķīrušies un lavas klintis apgaismo tikai zvaigznes. Izskatās kā matētā fotogrāfijā. Paskatos uz otru pusi, Dienvidu Krusts un Magelāna mākonis.

Virš mums ir liels, melns caurums, ko kalna apveids iegriež zvaigznēm piebārstītajās naksnīgajās debesīs. ...

Rīks Ridžvejs «Kilimandžāro ēnā»

Turpinājums. Sākums «Novadnieka» 15. maija numurā.

Visur bijām gaidīti

Pieredzējušais ceļotājs teic, ka atmiņas par ceļojuma sākumu ir pozitīvas. Visur sagaidīti, pavadīti, ar nepieciešamo nodrošināti — sākot no Nairobi un beidzot ar Arušu, kur izmitināti viesnīcā, bet no rīta ar džipu aizvīzināti uz kalna pakāji.

Aleksandrs Poplavskis savās kalnu tūrista gaitās pievarējis ne vienu vien virsotni, tāpēc viņam uzkrāta laba pieredze un Kilimandžāro īpaši nebaidīja. Visa gājiena laikā tikai viens posms bijis tāds, kur jārāpjas pa klintīm. «Sākumā ej pa platu ielu, kas pamazām kļūst šaurāka, šaurāka, līdz pārvēršas taciņā. Parasti lielākā daļa tūristu Kilimandžāro dodas bez iepriekšējas aklimatizācijas. Tiesa, šo procesu var iziet blakus kalnā. To īsi pirms mums darīja arī kāda grupa latviešu ceļotāju, neriskējot uzreiz kāpt Āfrikas augstākajā virsotnē.

Temperatūras kontrasti un kalnu slimība

Latvijā tobrīd beidzot bija iestājusies kārtīga ziema ar pamatīgiem mīnusiem. Mēs sildījāmies saulītē, jo lejā, kalna pakājē gaisa temperatūra turējās ap plus 25 — 30 grādiem. Jo augstāk kāpām, jo aukstāks palika. Pie pašas virsotnes, aptuveni 4,5 kilometru augstumā naktī jau izbaudījām mīnus

piecus grādus. Pie tam bija stiprs vējš. Nepatīkami... Skaidrs, ka mēs zinājām, kāda būs situācija, tāpēc līdzī bija siltas drēbes un viss nepieciešamais, lai nenosaltu.

Tiem, kas vēl nekad nav kāpuši kalnos, jāzina, ka organisms uz augstumu reaģē dažādi. Var piemesties arī tā saucamā kalnu slimība, kad sāp galva, ir nespēks. Tas ir retinātā gaisa dēļ. Mūsu pavadoņi, protams, ne par ko nesūdzējās, jo pieraduši. Šodien viņi kāpj ar mums, pēc nedēļas jau ar citu grupu.

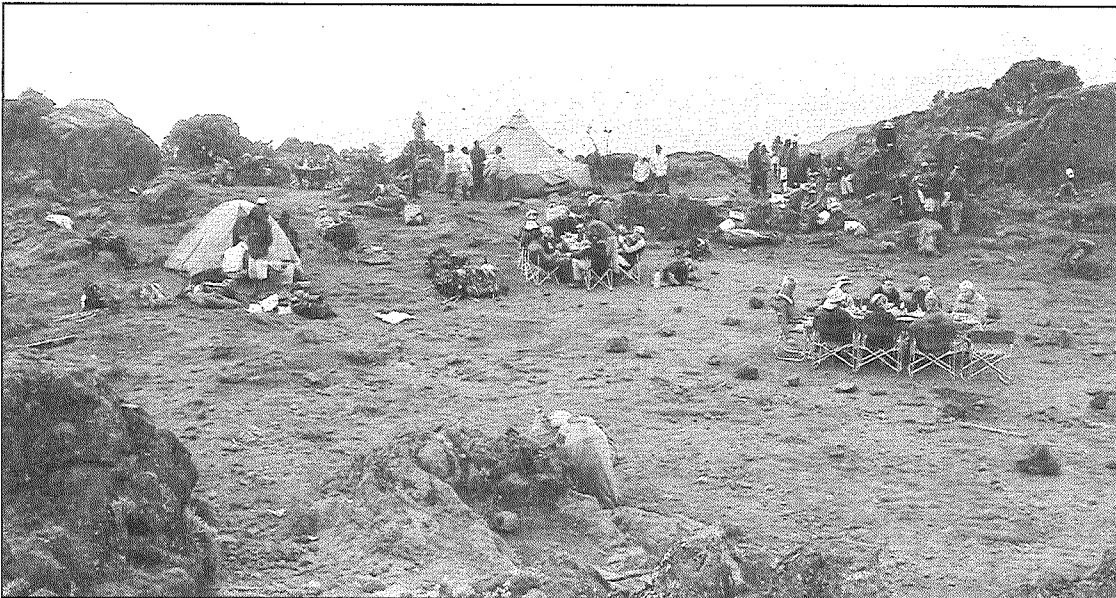
Maršruti — pēc izvēles

Mūsu gājieni ilga sešas dienas. Tādu maršrutu bijām izvēlējušies no vairākiem iespējamiem variantiem. Ir, piemēram, piecu dienu maršruts, kad jābūt gataviem uz lielāku slodzi. Mūsejo vietējie sauc par viskija maršrutu (varbūt tāpēc, ka tas ir vispopulārākais), esot arī kokakolas maršruts. Maršrutu izvēle ir atkarīga arī no grupas maksātspējas, jo samaksa firmai paredzēta par katru ceļā pavadīto dienu. Mūsu gadījumā katram vajadzēja šķirties no tūkstoš ASV dolāriem.

Pasniegtais ēdiens nebija eksotisks, samērā tradicionāls — kartupeļi, gaļa (vistas un, pieļauju, arī liellopa), makaroni. Saprātu, ka pavāri jau pielāgojušies eiropiešu ēdienkartei un neko īpašu negatavoja. Brokastis, piemēram, bija biezu putra, citreiz tradicionālās angļu brokastis ar

● Pirmajā dienā plata taka ved uz augšu caur lietus mežiem. Gids Ranga, Aleksandrs un Deniss.

● Dažām grupām tika pasniegtas siltas pusdienas pie galda, citi ēda līdzī paņemto.

● Vakariņas sveču gaismā atsevišķā teltī ar galdu un krēsliem (tikai baltajiem cilvēkiem).

ceptu olu un bekonu. Arī maize, tēja, kafija. Līdzī bija daudz augļu. Nav par ko brīnīties, jo banāni lejā aug visapkārt un cauru gadu. Vēl mango, arbūzi — ļoti, ļoti saldi, garšīgi un aromātiski.

Maršrutā ir noteiktas nakšņošanas vietas, kuras jāsasniedz. Tur ikreiz jāreģistrējas pie vietējiem varas pārstāvjiem īpašā žurnālā. Uzslieņ savu telti un nakšņo. Pēdējais kāpiens sākas pusnaktī līdz virsotnei un turpinās visu dienu, kamēr nokāpām kalna pakājē. Tā bija visgrūtākā diena.

Pārstāvēta visa pasaule

Var teikt, ka Kilimandžāro ir samērā dzīva satiksmē. Satikām daudzus tūristus no Eiropas, Kanādas (tie, starp citu, bija Kanādas latvieši, diemžēl latviski nerunāja). Aprunājāmies ar diviem krieviem no Ķīnas, viens no kuriem tur jau apprecējies un negrasās atgriezties dzimtenē.

Interesanti, ka nesastapām vīriešus, kuri maršru-

● Kilimandžāro augstākajā punktā (5895 metri) ar gidu.

tu veiktu vieni paši, toties vairākas sievietes vienatnē kāpa gan. Laikam drosmīgākas.

Mums ļoti paveicās arī tajā ziņā, ka visas dienas bija saulainas, jo, neskatoties uz sauso periodu, kalnā list diezgan regulāri. Saule, mākoņi, reizēm migla... Skaisti.»

Sagatavoja L.Kirilova
Turpinājums sekos

DAUGAVPILS

Putni gan debesis, gan ūdeņos

Aprīļa nogalē dabas parka «Dvietes paliene» plāvās palu ūdens bija tik daudz, ka daudzie gājputni šo laiku izmantoja, lai tur apstātos un ieturētu spēcinošu maltīti. Lidoņi rosījās gan palienu plāvās, kas atgādināja palielus, diezgan dziļus ezeriņus, gan arī debesis. Tāpēc Bebreņu pagasta pārvalde sadarbībā ar Dvietes senlejas informācijas centru «Gulbji» sarīkoja putnu vērošanas ekskursiju, ko vadīja viens no dabas parka pazinējiem un atbalstītājiem ornitologs Edmunds Račinskis.

Pretī informācijas centram «Gulbji», kur plavas ieskāva palu ūdens, ornitologs, kura rīcībā ir teleskops, kas attēlu var palielināt 60 reizes; atzina, ka šoreiz tā būs bridējputnu un pīļu iepazīšanas stunda. Ielūkojoties teleskopā, Edmunds ieraudzīja un citiem parādīja tālumā ūdenī sasedušas cekulpīles. Tās palienu plāvās jūtas kā mājās, jo, būdamas labas nīrējas, nekad nepaliek bez maltītes.

Paejoties uz savvaļas govju un zirgu aploka pusi, vispārējai apskatei atklājās arī paugurknābju gulbju pāris. Edmunds Račinskis un Dabas aizsardzības pārvaldes

vecākā valsts inspektore Inita Bružika ar bebreņiešiem, dvietiešiem un rubeniešiem pieminēja visas gulbju sugas, tostarp Kanādā mītošos taurētārgulbjus, atzīdami arī to, ka, diemžēl, gulji bieži iet bojā no maksšķernieku atstātajiem āķiem un viņu izliktajos tīklos.

Tikai ar teleskopu aizsniedzamā attālumā atpūtās cekulpīles un gaigalas. Ornitologs pastāstīja, ka cekulpīles ligzdo plāvās, bet gaigalām patīk mājot koku dobumos, tāpēc tās bieži dzīvo parkos vai dziļi mežā. Kad piedzimst mazie gaigalēni, putnu mammai kopā ar viņiem bieži vien daudzi kilometri jānoiet kājām, lai tiktu līdz tuvākajai ūdenstilpnei.

Savukārt niedru līdžu dzīvesvieta turpat netāla Suku ezerā. Tā kā šim putnam ir gari spārni un gara aste, to varot pazīt arī bez binokļa vai teleskopa, teica putnu pētnieks.

Applūdušo plavu krastos ganījās lieli zosu bari. Arī dabas parka Dvietes pagasta teritorijā to bija vairāk nekā citu putnu. Paveicās ieraudzīt jūras žagatu, kurai, salīdzinot ar parasto žagatu, ir garākas kājas un knābis un dominē baltas spalvas. Turpat barojās purva tilbītes, baltvēdere un pelēkā pile, gūgatņi. Debesis bija pacēlies ķīvišu pulciņš, tikmēr balsis iemēģināja ciruļi, skaļi bija

● Edmunds Račinskis (no labās) un putnu vērotāji pēta cekulpīles.

arī mājās strazdi un lietuvēns.

Augstu augstu debesis lidoja dzērviņu kāsis. Lidojumā pacēlās arī zosis. Kā teica Edmunds Račinskis, lidojumā visas lielās putnu saimes priekšgalā parasti atrodas stiprākais putns. Tas šķēļ gaisu, lai citiem būtu vieglāk lidot. Tomēr vadoni laiku pa laikam nomaina kāds cits, tāpēc arī pieturām putni var nolidot līdz

10 000 kilometriem dienā. Dažkārt var redzēt lidojam zosu pārus vai abus divus vecākus ar bērniem. Tā kā zosis veido monogāmas attiecības, tad visa ģimene turas kopā.

Šos un daudzus citus todien ieraudzītos putnus Edmunds Račinskis raksturoja ar īsu stāstījumu, parādīja arī putnu katalogā. Interesanti, ka pavasari Dvietes

palienu plāvās bija ieklidis maldū viesis — sarkankakla zosis, kas bija apstājušās lidojumā uz ziemeļiem.

Edmunds Račinskis putnu vērošanai pievērsies 12 — 13 gadu vecumā Jelgavā jauno zoologu pulciņā. Pēc tam viņš absolvējis Bioloģijas fakultāti Latvijas Universitātē.

«Latgales Laiks»

LUDZA

Smalkie ziedu rokdarbi — aktuāli

Ari floristikā, tāpat kā apģērbu, apavu, frizūru modē, tendences mainās. Jaunumus var uzzināt kursus.

Nesen Elina Maļavkina (veikals «Sintija») Bulduru dārzkopības vidusskolā apmeklēja divu starptautiski atzītu Baltkrievijas floristu Loras Belabrovikas un Olgas Banis vadīto semināru. Redzētie pušķi bija ļoti skaisti un izsmalcināti, līdz ar to arī dārgi. Diez vai mēs varam atļauties tik ekskluzīvus pušķus, taču tendences, kas pašlaik valda floristikas pasaulē, būtu interesanti zināt, jo daudzus elementus var izmantot.

Glamēlija — tā sauc pušķi, kas veidots no simtiem ziedlapiņu, kas savienotas kopā, lai izskatītos kā viens liels zieds. Izrādās, ka jau 20. gadsimta sākumā ligavas no aristokrātiskām bagātām ģimenēm izvēlējās šāda stila pušķus. Parasti tos veidoja no rožu ziedlapiņām.

Tagad pušķu veidošanai izmanto arī tulpju, gladiolu, liliju, gerberu un citu puķu ziedlapiņas, hortenzijas, ziediņus no hiacinšu vāļītes. Uz izveidotā karkasa vienu pie otras vajadzīgā formā ar īpašu līmi pielīmē ziedlapiņas. Pušķa veidošanā izmanto arī daudzus citus, pat visneiedomājamākos materiālus: šķidro stiklu, ādu, salvetes, olu čaumalas, ģipsi, kolbas...

Daudzi no šiem pušķiem ir greznu somiņu, vēdekļu vai kādā citā veidā.

Tāda pušķa veidošana ir milzu darbs. Parasti pie tā strādā divi floristi un darbs var turpināties pat divas vai trīs dienas. Tāpēc jau arī šāds pušķis ir dārgs. Patiesībā tas ir smalks rokdarbs — tikai ne no diegiem, bet no ziediem. Tādu pušķi jums nekad nepiedāvās lielveikalā, tas ir īpašs pasūtījuma darbs, oriģināldarbs. Pirmajā acu uzmetienā pušķi varbūt pat nenovērtēsiet. To pamanīs nelielās viesībās, arī kāzās, kurās ir vien dažādi desmiti viesu. Sintijas meitene izmanto pušķos šīs stila elementus un ir darinājusas glamēliju no rožu ziedlapiņām. Lielai daļai no mums pasūtīt šādu pušķi salonā būs par dārgu, bet atsevišķus elementus varam savās kompozīcijās izmantot pašī.

● Elīnai veikalā bija iespēja mācīties, kā top šie smalkie ziedu rokdarbi. Tādu pušķi gatavo divas floristes aptuveni divas dienas.

Ziedu kārtosanas modē tagad aktuāli ziedi ar īsiem kātiņiem, bez lapām, bez zaļumiem, tas ir — dažādi kārtotas ziedu galviņas. Piemēram, caurspīdīgā stikla vāzē (līdzīgi kolbai) liek rozes pavisam isos kātos, redzamas

● Izcili krāšņs pušķis. Tas veidots no daudziem simtiem hiacinšu ziediņu. Katrs no tiem piestiprināts pie smalkas, dzijām notītas stieplītes. Šāds mākslas darbs ir arī ļoti dārgs.

tikai rožu galviņas. Tāpat kārtoti peonijas — tad ziedu vajag mazāk, bet efekts būs tāpat.

Variāciju var būt simtiem, izmantojot tos ziedus, kas ir pieejami.

«Ludzas Zeme»

